

Vilaramó

Gaià

Ubicació

Comarca:	Bages
Lloc/Adreça:	Al sector nord del terme de Gaià
Emplaçament	Des de la Vall de Vilaramó camí direcció nord i després S-W uns 1.200 m, i camí a la dreta 500 m
Alçada:	523

Coordenades:

Latitud:	41.95329
Longitud:	1.9283
UTM Est (X):	411179
UTM Nord (Y):	4645145

Classificació

Número de fitxa	08090 - 114
Àmbit:	Patrimoni immoble
Tipologia	Edifici
Estil / època:	Medieval Modern Contemporani Popular
Segle	XIII-XIX
Estat de conservació	Dolent
Notes de conservació:	En ruïnes
Protecció	Inexistent
Accés	Fàcil
Ús actual:	Sense ús
Titularitat	Privada
Titular:	08089A005000180000YE
Autoria de la fitxa	Jordi Piñero Subirana
Data de registre de la fitxa:	dl., 25/06/2018 - 02:00

Descripció

Masia de tamany mitjà, d'origen medieval i actualment en ruïnes. Es troba situada en un emplaçament molt favorable, en un petit altiplà resguardat al nord-est per un petit turonet i des d'on es té un domini de la vall anomenada de Vilaramó per la banda sud. En aquest indret probablement ja hi havia hagut una vil·la romana. La masia consta del cos residencial amb un ampli sector de coberts al sud-est així com una altra edificació aïllada a l'oest. El cos residencial principal té una planta rectangular, amb planta baixa més un pis. En queden els murs exteriors i interiors fins a una alçada desigual. La part més ben conservada és la de llevant. El mur, però, s'ha esfondrat recentment i ha quedat molt malmès. El sector on hi devia haver el portal principal, al sud o a l'oest, es troba molt més derruït. El parament dels murs és fet amb carreus petits més o menys escairats, però amb una qualitat desigual. Al sud-est del cos principal hi ha un espai amb pallisses, que està adossat a una edificació de planta irregular i de dos pisos. S'hi conserva una escala per accedir al segon nivell. Adossats més al sud, trobem una àmplia zona de coberts que prenen una forma allargassada. Uns 30 metres a ponent hi ha una l'edificació aïllada, ja corresponent al segle XIX o principis del XX, probablement una pallissa. És de planta quadrada i consta de dos pisos. Es conserva força sencera però ha perdut la coberta. La façana principal, encarada al sud-oest, presenta quatre àmplies obertures, totes emmarcades amb maó, i els murs laterals també tenien grans obertures. A l'est del conjunt es conserven les restes d'una antiga bassa.

Observacions:

Informació facilitada per Josep M. Badia

Història

L'estudiós Josep M. Badia ha localitzat restes arqueològiques d'època romana en un radi força ampli al voltant del mas Vilaramó. Es tracta de troballes superficials però força abundants, cosa que indicaria l'existència d'una vil·la romana, que segurament estaria emplaçada sota o molt a prop de l'actual mas. A la vall per on discorre el torrent anomenat de la Vall de Vilaramó hi ha un altre nucli amb restes de l'edat del ferro i d'època ibèrica prop de l'església de Sant Esteve de Vilaramó. Segons Albert BENET (1984: 260) aquest topònim cal entendre'l com una contracció d'una possible vila Ramione; és a dir, que derivaria de la vil·la romana que estaria situada a l'actual mas Vilaramó. Josep M. BADIA (2016: 57) matisa aquesta idea i considera que el topònim podria fer referència a un vilar rural; és a dir, un grup de masos que en un temps fundacional de l'edat mitjana es constituïen a l'entorn d'un repoblador, i la terminació “amo” seria el nom d'aquest primer repoblador. Es tractaria d'un cas similar al de Vilagaia, que també podria indicar el seu origen en una vila o un vilar. Aquests dos indrets són els més destacats del municipi amb indicis de possibles vil·les romanes.

Segons dades recopilades per Josep M. Badia, el mas Vilaramó ja existia al segle XIII; concretament, s'esmenta en un document de 1297 de l'Arxiu Parroquial del Mojal, ja amb el nom de “Villaramo”. Aleshores l'hereu era un tal Andreu, i el mas formava part de la parròquia de Sant Esteve de Vilaramó. Al seu torn, el mas veí de la Vall de Vilaramó també està documentat al segle XIII, en aquest cas amb el nom de “Valle”. Al segle XVII, concretament el 1662 Vilaramó va passar a dependre de la Vall de Vilaramó, que havia iniciat el seu creixement i havia esdevingut el mas hegemònic de la vall. Anteriorment Vilaramó pertanyia al senyor de Gaià. Així, segons un capbreu del castell de Gaià de 1693-93, Vilaramó és un dels masos secundaris, juntament amb Spluga Sobirana, Spluga Jussana i Rovira, en possessió de la Vall de Vilaramó. Al segle XIX Vilaramó continuava com una masoveria de la Vall de Vilaramó. Segons el Registre de la Riquesa de 1883, aquest any les terres del mas abastaven una superfície de només 12,64 ha, dos terços de les quals eren conreades per tres parcers. Al segle XX la masia era habitada per masovers. Entorn de 1954 ho era Josep M. Badia, i darrera seu n'hi va haver alguns més.

Bibliografia

- BADIA, Josep M (2016). "Història", "Arquitectura", Gaià, t'estimo. Reviu Gaià, Grup de Recerca, Gaià, p. 57, 58, 62, 65, 83.
- IGLESIAS PERA, Lluís (2006). Pla Especial Urbanístic pel qual es cataloguen les masies i cases rurals del municipi de Gaià. Ajuntament de Gaià (document no aprovat oficialment), núm. 54.

